

3. Škola jako organizace

Mgr. Jiří Sliacky, Ph.D.

np/nk4112 Školní pedagogika

Katedra tělesné výchovy a společenských věd (EDUC)

Škola jako instituce a organizace

- každá jednotlivá škola je součástí školského systému
- řídí se souborem pravidel (právních, ekonomických, společensko-politických...), která vymezují školu jako instituci
- v souladu s těmito pravidly může ale škola realizovat své vnitřní potřeby, využít prostor podle svých představ a aspirací (tedy profilovat se)
- jedinečnost školy je tak dána způsobem, jakým tento prostor využívá pro svůj další rozvoj, jak je organizována

Škola jako organizace

- organizaci školy charakterizuje
 - jaké cíle (dlouhodobé, střednědobé, krátkodobé) si stanovuje
 - využívání personálních a materiálních zdrojů
 - prezentace školy na veřejnosti
 - ...
- škola jako běžná a specifická organizace
 - formulace cílů a úkolů, struktura, řídicí postupy...
 - specifika – proces vzdělávání a výchovy, včlenění škol do širšího společenského kontextu

Cíle školy

- školský zákon
 - obecné cíle vzdělávání (§2, odst. 2)
 - cíle vzdělávání v jednotlivých stupních a druzích škol (např. cíle ZV §44, cíle SV §57...)
- cíle jsou do škol přenášeny prostřednictvím kurikulárních dokumentů

Škola jako součást školského systému

- školský systém bývá vymezován ve spojení se vzdělávacím systémem
- **vzdělávací systém** je chápán jako soubor škol, školských zařízení a jiných vzdělávacích institucí
- **školský systém** tedy můžeme chápat jako soubor všech škol a školských zařízení
- pojem „systém“ vyjadřuje řád, systematicčnost, provázanost

Škola

- v souladu se školským zákonem uskutečňuje vzdělávání podle daného vzdělávacího programu
- je zařazena v rejstříku škol a školských zařízení, vzdělávání zajišťují pedagogičtí pracovníci (zák. č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících)
- druhy škol
 - mateřská škola
 - základní škola
 - střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště)
 - konzervatoř
 - vyšší odborná škola
 - základní umělecká škola
 - jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky

Školské zařízení

- poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí
- zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči
- vybrané druhy školských zařízení
 - zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP)
 - školská poradenská zařízení (pedagogicko-psychologické poradny, speciálně pedagogická centra)
 - školská zařízení pro zájmové vzdělávání (SVČ, školní družiny, školní kluby)
 - zařízení školního stravování
 - školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy (dětské domovy, diagnostické a výchovné ústavy)
 - školská zařízení pro preventivně výchovnou péči (střediska výchovné péče)
- rovněž zařazena v rejstříku škol a školských zařízení, vzdělávání poskytují pedagogičtí pracovníci

Právní postavení škol

- právní subjektivita škol plošně zavedena novelou zákona č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství od 1.1.2003
- představuje způsobilost být účastníkem (subjektem) právních vztahů, přitom do nich vstupuje vlastním jménem a nese za ně odpovědnost
- školu zřizuje zřizovatel jako svoji příspěvkovou organizaci (veřejnoprávní nezisková organizace) nebo školskou právnickou osobu (podle školského zákona)

Školy podle zřizovatele

- veřejní zřizovatelé
 - ministerstva (MŠMT, MO, MV, MZV...)
 - kraje (většina středních škol)
 - obce a svazky obcí (obvykle zřizují základní a mateřské školy pro svůj školský obvod)
- neveřejní zřizovatelé
 - církve
 - fyzické nebo právnické osoby

Organizační struktura školy

- na úrovni konkrétní školy stanovuje Organizační řád školy
- ředitel(ka) školy a její zástupce či zástupci
- pedagogická rada školy (pedagogičtí pracovníci školy)
- nepedagogičtí pracovníci školy (administrativa, školník, uklízečka, nepedagogičtí asistenti...)
- školní poradenské pracoviště (výchovný poradce, školní metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog)
- koordinátoři ŠVP, EVVO, IT
- předmětové komise, metodická sdružení
- školní družina, školní klub
- školní jídelna
- školská rada – není součástí organizační struktury školy, zřizuje ji zřizovatel školy, umožňuje podíl na správě školy všem zainteresovaným stranám – zřizovateli, pedagogickým pracovníkům školy a rodičům či zletilým žákům (povinně pouze u ZŠ, SŠ a VOS)

Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání ISCED

- ISCED – International Standard Classification of Education (1997, 2011)
- vytvořilo UNESCO (Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu)
- nástroj pro shromažďování, zpracovávání a zpřístupňování ukazatelů a statistik v oblasti vzdělávání jak v rámci jednotlivých zemí, tak v mezinárodním měřítku
- 9 základních úrovní (0-8) vzdělávání s přiřazenými druhy škol, které je realizují

Použité zdroje

JANÍKOVÁ, Marcela. *Základy školní pedagogiky*. Brno: Paido, 2009. ISBN 978-80-7315-183-6.